

Calle Karlsson
Stabschef
Calle.Karlsson@Trelleborg.se
0410-73 39 35

Miljömålsprogram för Trelleborgs kommun – Lokala miljömål 2021-2030 - remissvar

Vid sammanträde den 12 januari 2021 (SBN 2021-01-12, § 5) beslutade samhällsbyggnadsnämnden

att remittera Trelleborgs kommuns Miljömålsprogram – Lokala miljömål 2021-2030, till samtliga nämnder och kommunala bolag.

Det framgår vidare av samhällsbyggnadsnämndens beslut att kommunstyrelsen beslutade om revidering av Trelleborgs kommuns miljömålsprogram i november 2019. Uppdraget att revidera miljömålsprogrammet följde därefter med funktionen *Klimatstrateg*, som efter en omorganisation hör hemma på samhällsbyggnadsförvaltningen, sedan den 1 januari 2020.

Av det föreliggande förslaget till miljömålsprogram (remisshandlingen daterad i december 2020) framgår det att programmet ska antas av kommunfullmäktige under 2021 och att fullmäktige kontinuerligt bör erhålla rapporter om hur genomförandet med åtgärderna fortskrider i syfte att nå målen till 2030. Vid behov ska åtgärdsförslag och indikatorer revideras.

Miljömålsprogrammet sammanfattar och förtydligar vad som är särskilt viktigt för Trelleborgs kommuns miljöarbete. Programmet ska säkerställa ett långsiktigt miljöarbete med fortsatt hög ambitionsnivå och bred förankring inom hela kommunkoncernen. Målen ska vara vägledande vid verksamhetsplanering då prioriteringarna görs.

Av miljömålsprogrammet framgår vidare att Trelleborgs kommun ska vara en framgångskommun med långsiktigt hållbar tillväxt där innovationer och ny teknik ska ges stort utrymme i strävan att nå miljömålen.

Med utgångspunkt från de 16 nationella miljömålen och tidigare miljömålsprogram föreslås tio lokala miljömål som är indelade i fem inriktningar:

- God bebyggd miljö
- Vatten i balans
- Natur- och landsbygdsvärden
- Giftfri livsmiljö
- Begränsad klimatpåverkan

Bildningsförvaltningen

E-post bildningsforvaltningen@trelleborg.se

Webb www.trelleborg.se

Besöksadress Henry Dunkers
gata 1

Postadress Box 79, 231 21
Trelleborg

Telefon 0410-73 30 00

Fakturaadress

Box 173, 231 23 Trelleborg

Org.nr 212000-1199

Till målformuleringarna kopplas åtgärdsförslag och indikatorer, och ansvariga för genomförande anges. Indikatorerna fungerar som mätinstrument vid uppföljning och formuleringarna utgör inga bindande krav.

Yttrande

Bildningsnämnden vill inledningsvis understryka vikten av att kommunens samlade styrdokument, i form av policys, riktlinjer, program, handlingsplaner etc., samordnas på ett sådant sätt att det blir lättöverskådligt för respektive nämnd vad som åligger den egna verksamheten, och att samma eller motsvarande mål inte bör följas upp i flera olika sammanhang. I den utsträckning mål ändå följs upp i flera olika sammanhang bör målformuleringar och indikatorer samordnas, för att undvika merarbete för verksamheterna i uppföljningen. Det bör räcka att verksamheterna rapporterar utfall/resultat vid ett tillfälle.

För att det ska bli tydligt vad som förväntas av respektive nämnd bör omfattningen på kommunens olika styrdokument hållas nere. Mål och åtgärder bör väljas väl och inte vara för många, för att ge största möjliga effekt och för att arbetet inte ska ta fokus från kärnuppdraget. Det bör därutöver tydliggöras vilken nämnd eller vilket bolag som är ansvarig för olika åtgärder, och vid behov vilka nämnder/bolag som förväntas medverka/bidra i genomförandet. Modellen att peka ut alla nämnder/bolag som är berörda eller kan vara berörda av en åtgärd som ansvariga bör undvikas, eftersom det kan skapa otydlighet kring vad som förväntas av respektive nämnd/bolag och vem som har ansvar för att åtgärder blir genomförda. Ansvar för olika åtgärder bör så långt som möjligt överensstämja med de ansvarsområden som nämnderna och bolagen har annars, ex. enligt nämndernas reglementen.

Vid beslut om ett program som miljömålsprogrammet, som innehåller uppdrag/åtgärder som ska genomföras, behöver det slutligen framgå hur genomförande av uppdrag/åtgärder som är förenade med en kostnad ska finansieras. I den mån åtgärderna inte ryms inom ordinarie uppdrag och befintliga budgetramar, behöver arbetet utifrån programmet organiseras så att ökade kostnader kan hanteras i budgetprocessen.

Mot bakgrund av ovan synpunkter anser bildningsnämnden att förslaget till miljömålsprogram är omfattande, och att det bör övervägas om omfattningen kan minskas. Innan beslut fattas om en målformulering med tillhörande åtgärdsförslag, ex. kring att någonting ska bli bättre eller att en viss nivå inom ett område ska uppnås, bör det säkerställas att området behöver prioriteras. Att ett område prioriteras kan innebära ett minskat fokus på andra områden. Bildningsnämnden ser vidare ett generellt behov att se över föreslagna åtgärdsförslag med avseende på vilka nämnder/bolag som ska vara ansvariga för genomförandet och vilka nämnder/bolag som kan behöva medverka i ett genomförande.

I övrigt lämnar bildningsnämnden synpunkter under respektive mål/åtgärdsförslag nedan, när de gäller de åtgärdsförslag där bildningsnämnden är föreslagen som ansvarig.

MÅL 1: Kommunen ska utvecklas med en god bebyggelsestruktur och infrastruktur, hushållning med energi och naturresurser och med förutsättningar för en långsiktigt god livskvalitet i vardagsmiljön.

Åtgärdsförslag:

God inomhusmiljö ska vara en grundförutsättning i allt byggande och befintligt byggnadsbestånd. Särskilt fokus ska ligga på ständigt förbättrat inomhusklimat i förskolor, skolor, äldreboenden, LSS-boenden, idrottslokaler och bostäder. Gott inomhusklimat ska råda även i händelse av värmebölja.

Indikatorer:

Antal inkomna befogade klagomål gällande inomhusmiljö.

Andel slutförda ny- och ombyggnadsprojekt där varor och kemiska produkter är miljöbedömda enligt minst "Miljöbyggnad Silver" eller annan motsvarande certifiering.

Andel äldreboenden, LSS-boenden, förskolor och skolor med inomhustemperaturer som följer gällande riktlinjer från Boverket.

Bildningsnämndens synpunkter:

En god inomhusmiljö är en förutsättning för en ändamålsenlig verksamhet och en god arbetsmiljö för barn, elever och personal. Att följa upp och utveckla inomhusmiljön, ex. med avseende på inomhusklimatet, bör vara en del av tekniska serviceförvaltningens arbete med förvaltning och förhyrning av lokaler, samt verksamheternas löpande arbetsmiljöarbete för ev. felanmälan till och hantering hos fastighetsavdelningen.

När det gäller indikatorn *Antal inkomna befogade klagomål gällande inomhusmiljö*, så menar bildningsnämnden att det är tveksamt om det går att dra slutsatser huruvida inomhusmiljön har blivit bättre eller sämre baserat på om det har inkommit fler eller färre klagomål än tidigare.

När det gäller indikatorn *Andel äldreboenden, LSS-boenden, förskolor och skolor med inomhustemperaturer som följer gällande riktlinjer från Boverket*, så är frågan om den datan finns tillgänglig, och annars hur den ska samlas in. Om insamlingen av data kräver en större arbetsinsats och/eller betingar en kostnad behöver frågan även ställas om bristande inomhustemperaturer är ett generellt problem i kommunen.

När det gäller indikatorn *Andel slutförda ny- och ombyggnadsprojekt där varor och kemiska produkter är miljöbedömda enligt minst "Miljöbyggnad Silver" eller annan motsvarande certifiering*, vill bildningsnämnden påpeka att det inom ramen för kommunens utveckling av lokalförsörjningsprocessen tas fram olika styrdokument, som bl.a. ska reglera sådant som nivåer/standard vid ny-, om- och tillbyggnation. Här menar bildningsnämnden att det behöver ske en samordning, och kommunen behöver ta ställning till i vilket styrdokument kommunens ambitionsnivå när det gäller miljövänligt byggande ska regleras. Vid beslut om nivåer/standarder behöver det också göras en bedömning kring vad beslutet får för effekter när det gäller kostnader.

I den mån åtgärdsförslaget ska finnas med i det slutliga miljömålsprogrammet, menar bildningsnämnden att ansvaret för genomförande bör ligga på tekniska servicenämnden, som ansvariga för förvaltningen av det egna fastighetsbeståndet och i övrigt för förhyrningen av lokaler. Bildningsnämnden kan behöva medverka i arbetet men bör inte stå som ansvarig för genomförandet.

Åtgärdsförslag:

*Målen i den för SYSAV-kommunerna gemensamma Kretsloppsplanen till 2030
Från avfall till resurs ska följas.*

Indikatorer:

Gällande Kretsloppsplan följs.

Bildningsnämndens synpunkter:

I den utsträckning denna åtgärd alls behöver finnas med i miljömålsprogrammet, så bör ansvaret för att följa upp huruvida gällande kretsloppsplan följs rimligen kunna läggas på en nämnd/förvaltning, förslagsvis den nämnd/förvaltning som är ansvarig för miljömålsprogrammet. Ansvaret är i övrigt redan reglerat i kretsloppsplanen.

MÅL 2: Kommunens utemiljöer, såsom grönområden och kuststräcka, ska ha höga rekreativa kvalitéer, vara sammanhängande och få lov att utvecklas över tid för vandring, strandliv, bad, båtliv och annat friluftsliv.

Åtgärdsförslag:

Förskole- och skolgårdar och offentliga lekplatser ska ha träd och andra skuggande inslag i tillräcklig omfattning.

Indikatorer:

Andel gårdar och lekplatser som har 50- 75 procent skugga.

Bildningsnämndens synpunkter:

Bildningsnämnden instämmer i vikten av skugga i tillräcklig omfattning på kommunens förskole- och skolgårdar. Under sommaren 2020 genomförde bildningsnämnden en satsning på inköp och montering av solsegel, för att säkerställa tillgång till skugga på samtliga förskoleenheter.

Nämnden ställer sig dock frågande till var riktvärdet om 50-75 procent skugga kommer ifrån och om det är en rimlig eller önskvärd målsättning, bl.a. sett till att barn behöver både sol och skugga. Det är bildningsnämndens bedömning att det skulle krävas omfattande åtgärder för att åstadkomma 50-75 procent skugga på kommunens förskole- och skolgårdar, och innan en sådan målsättning beslutas behöver det analyseras vilka åtgärder som behöver genomföras och vad åtgärderna skulle kosta.

Åtgärdsförslag:

Bullernivåerna vid förskolor och skolor utemiljöer ska minska.

Indikatorer:

Andelen förskole- och skolgårdar med högst 50 dBA ekvivalent och 70 dBA maximal ljudnivå vid minst 80% av gårdens yta.

Bildningsnämndens synpunkter:

Bildningsnämnden instämmer i vikten av att förskolor och skolor skyddas från buller. Nämnden undrar dock om det har gjorts någon analys av befintliga bullernivåer som visar att bullernivåerna behöver minska.

I den mån åtgärden ska finnas med i miljömålsprogrammet vill nämnden framhålla att bildningsnämnden inte bör stå som ansvarig för genomförandet, eftersom bildningsnämnden i mycket liten utsträckning kan påverka bullernivåerna från ex. omgivande trafik.

MÅL 5: Den biologiska mångfalden ska vara rik och långsiktigt livskraftig.**Åtgärdsförslag:**

Information och lokalt naturpedagogiskt material för skolor och allmänhet ska arbetas fram.

Indikatorer:

Antal framtagna material som används.

Bildningsnämndens synpunkter:

Bildningsnämnden ser inget behov för bildningsnämndens verksamheter av ett lokalt naturpedagogiskt material. I den mån ett sådant material ändå ska tas fram (då i första hand för allmänheten), så bör bildningsnämnden inte stå som ansvarig för genomförande.

MÅL 6: Jordbruksmarken som odlingsresurs ska så långt som möjligt skyddas.**Åtgärdsförslag:**

Lokal kemikalieplan ska färdigställas, antas i KF, implementeras och följs upp.

Indikatorer:

Fastställd Lokal kemikalieplan följs upp årligen.

Bildningsnämndens synpunkter:

I den utsträckning denna åtgärd alls behöver finnas med i miljömålsprogrammet, så bör ansvaret för att följa upp huruvida gällande kemikalieplan följs upp årligen

rimligen kunna läggas på en nämnd/förvaltning, förslagsvis den nämnd/förvaltning som är ansvarig för kemikalieplanen. Bildningsnämnden utgår från att respektive nämnds/bolags ansvar för olika delar i kemikalieplanen regleras i kemikalieplanen.

Åtgärdsförslag:

Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola ska följas. Pilotförskola kan utses som drivande i arbetet med att nå upp till målet att bli 100 procent giftfri, vilken i sin tur kan inspirera övriga att följa efter. Kommunal certifiering kan tas fram.

Indikatorer:

Handlingsplanen följs upp och revideras regelbundet.

Antal certifierade förskolor/skolor.

Bildningsnämndens synpunkter:

I den utsträckning denna åtgärd alls behöver finnas med i miljömålsprogrammet, så bör ansvaret för att följa upp huruvida gällande handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola följs rimligen kunna läggas på en nämnd/förvaltning, förslagsvis den nämnd/förvaltning som är ansvarig för handlingsplanen. Ansvaret är i övrigt redan reglerat i handlingsplanen.

Ev. utveckling av arbetet med grön, giftfri och strålsäker förskola och skola, bör i övrigt ske inom ramen för arbetet med handlingsplanen och inte regleras i miljömålsprogrammet.

Åtgärdsförslag:

Inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag med särskilt fokus på miljöer där barn vistas.

Indikatorer:

Andel av antal farliga kemiska produkter och varor i miljöer där barn vistas.

Bildningsnämndens synpunkter:

Det oklart för bildningsnämnden vad detta åtgärdsförslag avser och varför åtgärdsförslaget inte ingår i arbetet med Lokal kemikalieplan. Handlar det ex. om kemiska produkter som används i lokalvården, i köken eller i undervisningen?

Bildningsnämnden anser även att den föreslagna indikatorn är otydligt formulerad. Vad är det som ska mätas?

Åtgärdsförslag:

Folkhälsomyndighetens rekommendationer för lokalvård ska följas i kommunala miljöer där barn vistas.

Indikatorer:

Andel lokaler där folkhälsomyndighetens rekommendationer följs.

Bildningsnämndens synpunkter:

Det pågår en process för att ta fram avtal mellan tekniska servicenämnden och bildningsnämnden avseende lokalvård. Att de krav som ställs på lokalvården enligt gällande regelverk uppfylls, bör säkerställas genom avtalen och i avtalsuppföljning. Lokalvården följs även upp i samhällsbyggnadsnämndens regelbundna tillsyn.

Bildningsnämnden ser inget behov av att följa upp i miljöprogrammet i vilken utsträckning Folkhälsomyndighetens rekommendationer följs, och ställer sig samtidigt frågande till hur en sådan uppföljning skulle gå till/hur indikatorn skulle mätas.

MÅL 8: Tillförsel av miljögifter och andra farliga ämnen till mark, ytvatten, grundvatten, hav och luft ska minimeras, främst med hjälp av nya tekniska lösningar.

Åtgärdsförslag:

Handlingsplan för att minska spridning av mikroplaster ska implementeras och följas upp årligen till KF.

Indikatorer:

Handlingsplanen följs upp och revideras regelbundet.

Bildningsnämndens synpunkter:

I den utsträckning denna åtgärd alls behöver finnas med i miljömålsprogrammet, så bör ansvaret för att följa upp huruvida handlingsplanen för att minska spridningen av mikroplaster följs upp och revideras regelbundet rimligen kunna läggas på en nämnd/förvaltning, förslagsvis den nämnd/förvaltning som är ansvarig för handlingsplanen. Ansvaret är i övrigt redan reglerat i handlingsplanen.

MÅL 9: Utsläppen av växthusgaser i Trelleborgs kommun som geografiskt område ska fortsatt, främst genom nya tekniska lösningar, minska kontinuerligt för att 2045 vara noll.

Åtgärdsförslag:

Det innovativa, strategiska och breda arbetet med konsumtion och produktion av vätgas till framtidens fordon ska fortsätta.

Indikatorer:

Antal vätgasfordon

Antal kg tankad vätgas som ersätter liter bensin/diesel.

Bildningsnämndens synpunkter:

För bildningsnämndens del är det i första hand skolbussverksamheten som kan bidra till en kommande vätgassatsning. Bildningsnämnden kan i det sammanhanget vara med och medverka i genomförandet av satsningen/åtgärden, men bör inte stå som ansvarig för genomförandet. I det här sammanhanget finns också en redan beslutad organisation för arbetet med vätgassatsningen.

Inköp av vätgasbussar istället för motsvarande fossilbränslefria bussar, som ex. drivs med HVO 100, innebär en betydande merkostnad som behöver hanteras i kommunens budgetprocess.

MÅL 10: Etisk resurs- och energihushållning ska genomsyra all verksamhet i kommunkoncernen.

Åtgärdsförslag:

Trelleborgs kommun ska vara en helt fossilbränslefri kommunkoncern. Det sker fortsatt genom fordonspolicy, mötes- och resepolicy, utbytesplan för fordon, ruttoptimering, tjänsteresor med cykel, digitala resefria möten samt införande av system med kallhyror med separerad elräkning för samtliga verksamheter.

Indikatorer:

Andel använd fossilbränslefri el

Andel använd fossilbränslefri uppvärmningsenergi

Andel fossilbränslefria tjänsteresor

Andel använt fossilbränslefritt drivmedel

Bildningsnämndens synpunkter:

Nämnder och kommunala bolag ska naturligtvis följa de kommunövergripande policyer som kommunfullmäktige fastställer. Detta bör inte behöva regleras ytterligare i miljömålsprogrammet. När det gäller tjänsteresor med cykel och digitala resefria möten så anser bildningsnämnden att detta bör regleras inom ramen för nämnda policyer.

Bildningsnämnden känner inte igen att det finns några kommunövergripande riktlinjer eller motsvarande sedan tidigare, som ställer krav på nämnder och/eller förvaltningar att arbeta med utbytesplaner för fordon. Detsamma gäller frågan om ruttoptimering. Om sådana krav ska införas genom miljömålsprogrammet, så behöver dessa förtydligas.

Bildningsnämnden vill vidare framhålla att ruttoptimering inte är en åtgärd som leder till målet att Trelleborgs kommun ska vara en *helt* fossilbränslefri kommun. För att uppfylla det målet måste samtliga transporter ske helt fossilbränslefritt, oaktat om de är optimerade eller ej. Däremot finns det naturligtvis andra fördelar med ruttoptimering och minskade transportvolymmer.

När det gäller de föreslagna indikatorerna så ställer sig bildningsnämnden frågande till hur *andelen fossilbränslefria tjänsteresor* ska kunna mätas på ett rimligt sätt, utan att det skapar en omfattande administration.

Åtgärdsförslag:

För att öka andelen lokalproducerade livsmedel ska kriterier tas fram för upphandling av livsmedel till kommunala verksamheter, med särskilt fokus på barn. Kriterierna ska implementeras och följas upp årligen och utbildningsinsatser ska genomföras för medarbetare i kök och chefer i hela kommunkoncernen.

Indikatorer:

Andel upphandlade livsmedel som följer framtagna kriterier.

Mått kg och kronor lokalproducerade livsmedel av inköpt värde.

Andel portioner lagade från grunden i egen verksamhet .

Andelen säsonganpassad och klimatsmart mat.

Bildningsnämndens synpunkter:

Bildningsnämndens ansvarsområde omfattar bl.a. skolmåltidsverksamheten. Bildningsnämnden har också, enligt nämndens reglemente, ett särskilt ansvar för kostsamordning inom kommun. Därav är det naturligt att bildningsnämnden, tillsammans med främst socialnämnden, pekas ut som ansvarig för genomförande av åtgärdsförslaget. Bildningsnämnden ser i det sammanhanget ingen anledning att "begränsa" arbetet, genom att lägga ett särskilt fokus på just barn. Det bör vara lika angeläget att arbeta med att öka andelen lokalproducerade livsmedel i ex. äldreomsorgen.

Åtgärdsförslag:

Mängden matsvinn ska minska genom utbildningsinsatser för medarbetare i kök och chefer. Digitala system införs för att mäta matsvinnet.

Indikatorer:

Mängd tallrikssvinn

Mängd serveringssvinn

Andel (procent) matsvinn av inköpta livsmedel

Bildningsnämndens synpunkter:

Mål om att minska mängden matsvinn finns redan i *Kretsloppsplanen*.

Bildningsnämnden ser därav inget behov av att frågan om minskat matssvinn även regleras i miljömålsprogrammet.

Om åtgärdsförslaget ändå tas med i det slutliga miljömålsprogrammet så bör de indikatorer som används vara desamma som i kretsloppsplanen.